"Ouds plan heeft de tijd goed doorstaan"

Met hun ontwerp van twee nieuwe paviljoens voltooiden Mark van Westerlaak en Anneloes van Dijk van Factor Architecten het oorspronkelijke plan van architect J.J.P. Oud (1890-1963) voor het Bio Vakantieoord. Sinds 1985 een rijksmonument.

Ir. Mark van Westerlaak, adjunct directeur en eindverantwoordelijke voor het project: “Opmerkelijk is dat Ouds ontwerp de tijd goed heeft doorstaan. In esthetisch opzicht, maar vooral als het gaat om functionaliteit.”

Voor het Bio Vakantieoord in Arnhem komt een lang gekoesterde wens in vervulling. Dankzij de steun en inzet van vele gevers, leveranciers en medewerkers kan het uitbreiden. De vraag naar een volledig aangepaste Bio-vakantie voor gezinnen met een gehandicapt kind neemt immers toe. Factor Architecten, dat al jaren nagenoeg belangeloos werkzaamheden voor het vakantiepark verricht, kreeg de opdracht twee nieuwe paviljoens te ontwerpen. De bouw is in februari 2025 gestart. Eind 2026 beschikt het park, naast zes volledig aangepaste glamping-tenten, over 26 vakantiehuizen in tien paviljoens.

Uitpluizen geschiedenis

Anneloes van Dijk MSc, architect/interieurvormgever: “Ruim twee jaar geleden begonnen we het project. We startten met een onderzoek en plozen vervolgens de geschiedenis van het Bio Vakantieoord uit. Alle archieven die we konden vinden, bestudeerden we en in de ontwerpvisie van J.J.P. Oud leefden we ons hartstochtelijk in.”

Voormalig revalidatiecentrum

In de jaren vijftig, toen er door de groeiende welvaart steeds minder ‘bleekneusjes’ waren die het ‘Bio Vacantie-oord’ sinds 1927 in Bergen aan Zee opving, besloot de stichting zich toe te leggen op de revalidatie van polio-patiëntjes. In Arnhem werd een stuk land aangekocht waar het ‘Bio Herstellingsoord’ gebouwd kon worden. Rond 1952 ontwikkelde Oud het ontwerp voor het centrum waar kinderen met zowel een verstandelijke als lichamelijke beperking konden wonen, waar ze behandeld konden worden en waar wetenschappelijk onderzoek kon worden verricht. In 1959 werd revalidatiecentrum geopend met zes in plaats van de geplande tien paviljoens vanwege een ontoereikend budget. In de jaren erna werden er twee paviljoens bijgebouwd.

Impressie paviljoens Bio Vakantieoord
rechterzijde park

Ontwerpvisie architect J.J.P. Oud

Typisch in Ouds ontwerp is de opzet in afzonderlijke paviljoens, georiënteerd op de zon en schuin geplaatst ten opzichte van de hoofdas hetgeen een ‘los’ karakter geeft. Hij wilde voorkomen dat een kind zich verloren zou voelen in één massaal, onpersoonlijk gebouw. Het terrein kreeg een rustige en heldere uitstraling met de bedoeling een vrolijke, energieke sfeer te creëren. Oud, lid van kunst-beweging De Stijl, was voorvechter van de moderne architectuur. Kenmerkend in zijn werk zijn het gebruik van accenten in primaire kleuren, geglazuurde bakstenen en een strak maatsysteem.

Maatsysteem

Anneloes: “Natuurlijk zijn er in de loop der jaren veel ontwikkelingen geweest op het park. De grootste was in 1995. Het moment dat Bio terugging naar haar roots en het revalidatiecentrum een vakantiepark werd voor gezinnen met een gehandicapt kind. Daarvoor zijn natuurlijk aanpassingen gedaan in de paviljoens.

Met de aanvulling van de twee paviljoens is de symmetrie op het park terug. Daar kan ik echt van genieten."

- Anneloes van Dijk MSc, architect/interieurvormgever

Voor ons was het zoeken, wat is origineel en wat is toegevoegd? Wat behouden we, wat nemen we niet mee en wat vullen we aan? Voorop stond om zoveel mogelijk het authentieke ontwerp aan de houden. Het was een zoektocht om dat haalbaar te maken en bepaalde zaken goed te definiëren. Opvallend is Ouds werkmethode binnen De Stijl, maar bijvoorbeeld ook zijn maatsysteem. Alle ruimten zijn opgezet in twee-en-een-halve meter of een veelvoud daarvan."

Hedendaagse bouweisen

“We liepen bijvoorbeeld tegen de hedendaagse bouweisen aan. De wijze van isoleren is nu natuurlijk anders dan die van zeventig jaar geleden. Aan de andere kant hebben we nu wel de wens van Oud kunnen vervullen om aluminium kozijnen toe te passen. Zeventig jaar geleden werd dat geschrapt vanwege budgettaire redenen. Heel leuk dat we daaraan hebben kunnen voldoen”, vindt Anneloes.

Indeling bungalows nog steeds actueel

Mark: “De indeling van de bestaande paviljoens functioneert nog steeds heel goed als het gaat om recreatie. De doorgangen, de ruimten van de slaapkamers; iedereen met een lichamelijke handicap, rolstoelafhankelijk of niet, kan er goed vertoeven. De indeling van de bestaande paviljoens konden we dus prima kopiëren naar de nieuw te bouwen paviljoens waarin vijf vakantiehuizen gevestigd worden. Het eerste paviljoen is opgedeeld in drie appartementen voor veertien personen. Twee 4-persoonswoningen, die gekoppeld kunnen worden voor groepen en een 6-persoonswoning. Het tweede paviljoen is verdeeld in een 6-persoons en een 8-persoons bungalow. Het park biedt ruimte aan achtentwintig vakantiegangers meer in 2026.”

Werken met Ouds gedachtengoed

Anneloes voltooide tijdens de voorbereidingen van het project haar master architectuur. “Naast het feit dat ik veel leer tijdens dit proces, vind het mooi met Ouds gedachtengoed te werken.

Hij is een vooraanstaand architect. Met respect zetten we zijn lijnen voort. Het hebben van een context vind ik fijn. Bovendien houd ik van structuur. Interieur en exterieur hebben dezelfde stijl. Alles klopt, is passend en vormt een geheel. Met de aanvulling van de twee paviljoens, van acht naar tien, is de symmetrie op het park terug. Daar kan ik echt van genieten.”

"Fantastisch om vanuit ons vak iets bij te kunnen dragen aan de doelgroep van Bio Vakantieoord."

- ir. Mark van Westerlaak, adjunct directeur Factor Architecten

Hart voor Bio

Factor Architecten werkt al jaren voor Bio Vakantieoord. Naast de renovatie van het zwembad enkele jaren geleden, werken zij aan duurzaamheidsopgaves voor wat betreft installatie en volgen het meerjaren onderhoudsprogramma. Ook voor de Bio Manege, het monumentale Ketelhuis en het hoofdgebouw ontwikkelden zij plannen. “Fantastisch aspect aan deze opdracht is ook dat we vanuit ons vak iets kunnen doen voor de doelgroep”, vindt Mark. “Het meeste werk doen we om niet. Samenwerken met directeur Frans Wientjes, is heel plezierig. We kunnen snel schakelen. Dat werkt heel fijn. Ook met alle uitvoerende partijen, zoals Spoeltman Bouw, Hooijer uit Renkum, Van Dorp uit Zevenaar en de landschapsarchitecten Veenenbos & Bosch hebben we een bijzondere samenwerking. Iedereen staat in de meewerkstand, heeft hart voor Bio. Dat maakt werken aan dit project vooral mooi."

factorarchitecten.nl